

Vislabāk jūtos starp skaistām lietām

Esmu dabas bērns, - saka dōbelniece, rokdarbniece, rotu meistare LĪGA BALTRUŠUNA. Un tas šķiet pašsaprotami, uzzinot, ka viņai dots ne tikai Līgas vārds, bet arī dieva vai likteņa iespēja piedzimt Vasaras saulgriežos – romantiskā laikā, kas piešķir cilvēkiem, kuriem dzīves sākuma purā ielikts radošums, fantāzija, spēja ieraudzīt skaisto, vienreizējo visvienkāršākajās lietās sev apkārt, īpašus talantus un rakstura iezīmes, kas ne tikai veido pašu ikdienas ritumu, bet rada prieku un sniedz pozitīvu lādiņu apkārtējiem. Par to – «Zemgales» saruna neilgi pirms Līgo svētkiem.

Ar maizi nebaro, bet ļauj darboties!

– Vasaras saulgriežu laiks īpaši saistās ar romantiku, radošumu, vēlmi saposties, izbaudīt skaistumu. Šajā laikā dzimušajiem noteikti ir kaut daļa šādu raksturzīmju. Vai tās attiecināmas arī uz tevi?

– Noteikti. Man dzīvē ir bijušas trīs labas skolotājas. Es esmu mājas bērns: negāju bērnudārzā. Visu laiku trinos gar savu omi, un viņai nekad rokas nebija tukšas: vai nu zeķes adīja, vai citu ko darināja, bija rokdarbniece ar lielo burtu. Lielākos pamatus šajā jomā viņa man ielika. Savukārt skolas laikā man bija fantastiska darbmācības skolotāja Iriša Pešika. Trešā lielākā skolotāja man ir Baiba Pilāne, ar kuru satikos studijā «Avots», laikā, ko varu saukt par savu krīzes periodu, kad šķita, ka nekas nevedas, kā gribētos. Uzgāju internetā vietni *musturs.lv*, kur uzzināju, ka Dobelē ir tāds adītāju pulciņš, jaukas meitenes, ar kurām daudz laika esmu pavadījusi kopā. Pie viņām no Rīgas brauca meistare Baiba Pilāne, un es jau kā sūklis «velku» visu iekšā, kas man interesē. Pēc profesijas esmu adītāja, beidzu Rīgas 16. profesionāli tehnisko vidusskolu, pirms tam mācījos arī Naukšēnos. Un esmu vienīgā no kursa, kas strādāja savā amatā. Ar rokdarbiem man ir tā: ar maizi nebaro, bet ļauj padarboties! Ja neesmu vakarā kaut stripiņu uzadījusi vai kaut ko paķimerējusi, nevaru aizmigt. Man patīk rokdarbi: izjust faktūru, pašu procesu. Katram savas vajības... (*Smaida.*)

– Skolotāji var būt labu labie, bet, ja pats neesi uz tādām lietām tendēts, iemācīt ir gandrīz neiespējami...

– Man šāda darbošanās laikam ir gēnos. Vectēvs bija namaris, omei bija trīs radošas māsas, dzimtā ir augstas raudzes mūziķi, amatu meistari.

«Šito sērgu es nepārņemšu!»

– Kā nonāci līdz rotaslietu veidošanai?

– Viss sākās ar Baibu Pilāni, kura uz nodarbību atveda tamborētu čūsku. Pērlītes bija savērtas uz mohēras diega un satamborētas kopā. Nodomāju: nē, nē, šito sērgu gan es nepārņemšu! Man pietiek ar manu adīšanu, kur nu vēl pērlītes!... Pārņācu mājās, vienā brīdī tur tāds divains klu-

sums, pēkšņi dzirdu (meitīnai bija nepilns gadiņš) – *upss!* Un kaut kas birst. Tās bija manas labas draudzenes, skolotājas un padomdevējas Dainas Reinfeldes no Venēcijas atvestās stikla krelles, kur katra krellīte bija ar šķautnīti salikta, un pašmācības ceļā to pareizi savērt atpakaļ bija nereaļi. Es tās pārtaisīju, un tā sākās mans pērlīšu stāsts. Pārtaisīju vienas, otras, trešās, sāku iegādāties pērlītes, knaiblītes, kniedītes un visu citu nepieciešamo. Ja citi iegulda naudu zelta stieņos, es – pērlītēs. (*Smejas.*) Cilvēki pamanija manas rotas, vēlējas tādas arī sev, un tā tas turpinās. Ja citiem patīk, viņi mani atrod. Un ir gandarījums, ka novērtē. Jo man nav divu vienādu darbu. Līdzīgi – jā, bet vienādu nav. Varbūt arī tāpēc sievietes par tiem interesējas.

Kaklarota zied 220 ziedīņiem

– Redzot tavu darinājumu attēlus sociālajos tīklos, šķiet, nav tādu radošu lietu, ko tu neizmēģini, - ir krūzītes, rotas, adījumi – ar rokām, ar mašīnu... Tagad topā ir rotas no ceriņziediem. Parādījušās pērlīšu piespraudes «Pienene». Kas tevi rosina tik dažādām iecerēm, tematiem?

– Es neaužu, nefilcēju, ne-mezgloju, neknipeļēju, ar ziepes netaisu... (*Smejas.*) Par iecerēm: es ļoti iespaidojos no dabas. Ja ilgāku laiku neesmu bijusi kaut vai ar suni līdz mežam, man tā pietrūkst. Esmu dabas bērns. Un, ja kaut kā aprūkstas, es došos dabā. Nereti ielūkojos vietnē *Pinterest*, kas nu ir neizsmeļams ideju avots. Idejas reizēm atnāk, skatoties seriālus, klausoties mūziku. Ir arī vīzijas: gadījies pat tā, ka džemperī esmu nosapņojusi - redzēju sevi tieši tādā. Man ir kolēģīte Sofija, kura savulaik mācījusies ādas apstrādes kursos, un mums ir kopīga ideja – padarboties ar ādām. Viss ir sagatavots, lai varētu sākt. Tas gan lai paliek pagaidām noslēpums, kas tiks darināts. Ja nu atkal gadās mājsēde, radoša nodarbinātība ir garantēta...

– Kāda ir bijusi trakākā iecere, ko izdevies īstenot?

– Divāna pārsegs no četrus gadus krātām džinsa biksēm: izgriezti riņķīši un sašūti *pečvords* vitražas stilā. (*Pečvords ir darinājums no gabaliņiem, skaidro Līga. Tas var tikt izmantots adīšanā, šūšanā, cita veida rokdarbos. – S.R.*)

«Šallē Latvijai» Līga iedija savu stāstu – par Dobeles ceriņziedu krāšņumu.

Pārsegs tapa kovida mājāsēdes periodā, pusotra mēneša laikā.

– Ir jauki, kad veikums sniedz gandarījumu pašai, bet noteikti ir svarīgi, ja to novērtē tavas fanes, interesentes, kuras nereti izsaka vēlmi greznoties tevis veidotajās rotās. *Facebook* lasāmas pozitīvas atsauksmes, komentāri par taviem darinājumiem. Kas ir tavu darbu vērtētāji?

– Tie ir sekotāji un pasūtītāji Instagram un Facebook. Pēdējais lielākais izaicinājums man bija novadīt savas meistarklases ar ceriņziedu rotām, jo gribējās parādīt citiem, kā ceriņzieds top. Tas ziedīņš nav gatavs nopirkts. Ir nopērkama polimērmāla masa, kas ir plastilīnveida. To ar rokām sasilda mīkstu, iegūst nepieciešamo krāsas toni un ar instrumentiem – skalpeli, virpu – izveido katru ziedīņu, tad to cep cepeškrāsnī, pēc tam to vēl nolako, un tikai tad tas iegulst rotā. Katra puķīte ir ar rokām taisīta.

Meistarklasei es vēl īpaši katrai dalībniecei biju sagatavojusi arī ceriņu pieclapīti, ko iestrādāt savā rotā. Attieksme bija viennozīmīgi pozitīva. Atņāca sievietes, kuras vēlējas kaut ko darīt un mācīties, un, šķiet, no nodarbībām aizgāja apmierinātas un pacilātas. Viena dalībniece savu darināto rotu aizveda dāvanā Tallinas Ziedu festivāla rīkotājam. Starp citu, mani darinājumi ir aizceļojuši arī uz ārzemēm – Ameriku, Norvēģiju – kā oriģinālas dāvanas.

– Cik ilgu laiku prasa tādas ceriņziedu kaklarotas izgatavošana?

– Par vienu ziedīņu nepateikšu, bet vienā vakarā, darbojoties no aptuveni deviņiem līdz divpadsmitiem, kas ir mans radošais laiks, var uztaisīt piecdesmit ziedīņus. Savukārt vienā kaklarotā minimālais ceriņziedu skaits ir 220. Kopumā rotas izveidošanai vajag nedēļu, jo tā vēl jāsašūj kopā ar pērlīti katrā ziedīņā. Gatavu materiālu, izņemot adatu un diegu, te nav.

Mani pirmie ceriņziedi tapa jau mājsēdes laikā. Paguvu vēl aizbraukt uz vienu meistarklasi Rīgā. Ir lietas, ko var mācīties *Youtube*, bet ir tādas, kurām jāiziet cauri ar kārtīgu meistaru,

lai pēc tam jau vari pats savas prasmes pilnveidot. Aizbraucu uz DEKO PASAULI, kur strādā fantastiskas meitenes. Tur izgāju meistarklasi, kur apguvu, kā pareizi taisīt krūzītes ar polimērmāla dekoriem. Viena no meistārēm gatavoja dāvanu Ceriņkāzām – ceriņziedus uz glāzēm. Man uzreiz galvā – ceriņziedi! Kāpēc ne kaklarotā? Sapirku

materiālu, krāsniņa man jau ir, uztaisīju pirmos ziedīņus, un divpadsmitos naktī gatavo kaklarotu ieliku *Facebook*. Tajā pašā stundā divas dāmas vietnē sāka sacensties, kura pirmā tādu dabūs! Pat lūpa tika uzmešta...

Bet paši pirmie kritizētāji ir dēls un meita, kuri uzreiz novērtē, kas ir kas. Un mana mamma un ģimene ir vislielākais atbalsts visos manos darbos.

– Arī tavi bērni solās būt tikpat radoši?

– Dēls Ēriks ir izvēlējis būt stila mēbeļu dizainers, šogad beigs Rīgas Mākslas un mediju tehnikumu, tagad gatavo diplomdarbu – Aizsardzības ministrijas sabiedriskā centra kapelas iekārtu, ar visiem kokgriezumiem. Viņš no gada vecuma ir filigrāni darbojies ar īstiem āmuriem un nekad pa pirkstiem nav trāpījis. Ēriks ir dzimis ar instrumentiem rokās, ar plastmasas āmuri vai zāģīšiem nav aizrāvies.

Diāna šogad beidz 9. klasi un vēl īsti nezina, ko grib. Tomēr viņas istabas dizains ir pašas izdomāts. Meitai šobrīd ir svarīga krāsu saskaņošana, interjers, kurā nedrīkst būt nekas lieks. Iespējams, viņa būs stiliste dizainere.

«Putas pa gaisu!»

– Tāda knibināšanās neapnīk? Tas taču ir arī fiziski grūti rokām, pirkstiem...

– Nē, fiziski grūti tas nav. Tas nozīmē audzināt pacietību.

– Tad jau esi ļoti pacietīgs cilvēks?

– Kādreiz nebiju. Man omīte bija arī šuvēja, vienmēr pa rokai bija šujmašīna, piegrieztnes, lai arī es iemācītos šūt. Nošuvu šķību vilī, ome lika ārdīt ārā. Es – nē! Putas pa gaisu! Tas nav man! Man vajag ātri un tūlīt, un lai viss gatavs! Tagad, pārcilājot savu rotu kasti, atrodu pirmos darbus, ko kauns rādīt citiem, bet tie kastē «aizsēdējušies», un tos bez žēlastības likvidēju – izjaucu, pērlītes sašķiroju, un tās noderēs atkal jaunai, trakai idejai.

Nozīme ir mīļumā

– Kāda iecere atkal jau ir padomā?

– Par ādas apstrādi jau minēju. Bet vairāk par to pagaidām nē. 11. jūnijā varēja nodot Dobeles dzemdību nodaļas zīdaiņiem adītas zeķītes. Esmu dažus pārīšus noadījusi arī šim mērķim. Nozīme jau nav daudzumā, bet siltumā un mīļumā, ko šie mazuliši saņems. Šajā dienā arī tika turpināta šalles Latvijai adīšana Dobeles Amatu mājā.

– Kura ir tevis pašas mīļākā rota?

– Ļoti mīļa kaklarota man ir no krāsainiem maziem gliemežvāciņiem, kas ir ideāla pie dažādiem tērpiem vasarā. Un mans «Rozā sapnis» – pērlīšu kaklarota, kuras nosaukuma skaidrojums zināms tikai man pašai, jo tajā ir iestrādāts mans dzīvesstāsts. Tolaik, kad tā tapa, ko līdzīgu ieraudzīju *Pinterest*, ar nosaukumu «Migla». Tā sāku saviem darbiem dot nosaukumus. Manuprāt, nosaukums šādiem darinājumiem piešķir «rozīnīti», jo katram lielajam darbam ir savs stāsts. Es negribu vienkārši savērt uz stieples pērlītes, man tas vairs nav interesanti.

– Ko tu dari, kad nestrādā rokdarbus?

– Eju dabā, svaigā gaisā. Brīnišķīgu iedvesmu nesēn smēlos Ceriņu dārzā. Dobelnieki, tas ir jāizbauda vakarā, saulrietā: vārdes kurkst, lakstīgalas pogo, pļautas zāles, ceriņu smarža... Tā ir burvība! Mājās atnācu kā apreibusi... Un mums tepat netālu no Dobeles ir tāda miera oāzīte, kur, pastaigājoties pa ceļu, var sastapt stirnas, lapas, dzērves un gulbjus. Tas viss viss dod iedvesmu. Mans mīļākais gadalaiks, protams, ir vasara, saule, saule un vēlreiz saule.

– Tavs pagaidām nepiepildītais sapnis?

– Sava darbnīca ar savu zīmolu. Man ir savs darba galds, ko Ziemašvētku dāvanā īpaši man izgatavoja virs un dēls, taču gribas istu darbnīcu. Ja es varētu ģimenes pienesumam veltīt tikai savu radošo darbošanos, es nestrādātu nevienā algotā darbā. Nē, darbs RDA man arī ļoti patīk. Pēc trīs gadu pārtraukuma atgriežoties veikalā, es pirms tam nekad nebiju domājusi, ka tas man būs tik tuvs un ka cilvēki būs pamanījuši, ka manis veikalā nav. Tad arī sapratu, ka mana vieta ir tur. Nu, vajadzēja mazliet «paduloties». Arī šis pārmaiņas deva ļoti labu dzīves pieredzi un sapratni, kur ir mana istā vieta. Kā zivs ūdenī jūtos starp labām, skaistām lietām un daru darbu, kas nebūt nav viegls, bet man patīk.

Sarmīte Rone

Foto no personīgā arhīva

MAF

Mediju atbalsta fonds
Projektu finansē Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem
Par lappuses saturu atbild raksta autors